

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **J. H.**, zast. JUDr. Petrem Veselým, advokátem, se sídlem Za Poříčskou bránou 365/21, Praha 8, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2013, č. j. 4 Ad 27/2013 – 37,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Přehled dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 19. 11. 2012, č. j. X, rozhodla žalovaná, že žalobkyni náleží ode dne 31. 7. 2012 invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně. S odkazem na čl. II bod 3 zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, stanovila žalovaná, že žalobkyni i nadále náleží invalidní důchod v dosavadní výši 5.554 Kč měsíčně.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně námitky, v nichž uvedla, že nesouhlasí s posouzením svého zdravotního stavu, který se podle jejího názoru zhoršil. Nepokládala proto za přiměřenou změnu invalidity pouze na invaliditu druhého stupně. Nesouhlasila rovněž s tím, že nebylo provedeno osobní vyšetření. Poukázala na závěry obsažené

ve vyjádřeních jejího psychiatra a její psycholožky, kteří navrhovali přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně. Žalobkyně také popsala obtíže, kterým v důsledku svého zhoršujícího se zdravotního stavu čelí ve svém zaměstnání v chráněné dílně občanského sdružení Fokus Praha.

[3] Rozhodnutím žalované ze dne 3. 4. 2013, č. j. X (dále též „napadené rozhodnutí“), bylo k námitkám žalobkyně změněno citované rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení tak, že se žádost žalobkyně o změnu výše invalidního důchodu z důvodu zhoršení zdravotního stavu ze dne 30. 7. 2012 zamítá. Po přezkumu tohoto rozhodnutí žalovaná dospěla na základě posudku o invaliditě vypracovaného dne 25. 1. 2013 MUDr. P. Š. k závěru, že u žalobkyně sice skutečně ke dni 31. 7. 2012 došlo ke změně stupně invalidity z prvního na druhý; s ohledem na čl. II bod 3 zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, však v případech, kdy vznikl nárok na částečný invalidní důchod před 1. 1. 2010 a při kontrolní lékařské prohlídce konané po roce 2011 je zjištěna invalidita druhého stupně, náleží invalidní důchod i přes zvýšení stupně invalidity v dosavadní výši. Jelikož toto ustanovení dle žalované dopadá i na žalobkyni, nebylo z toho důvodu možno vyhovět její žádosti o změnu výše invalidního důchodu, a tato žádost měla být zamítnuta. Žalovaná proto ve svém napadeném rozhodnutí tuto formální chybu napravila.

[4] Žalobkyně podala proti napadenému rozhodnutí žalované žalobu, v níž namítala, že její zdravotní stav byl posouzen nesprávně. Posuzující lékařka MUDr. P. Š. ve svém zdravotním posudku ze dne 25. 1. 2013 pouze převzala z žalobkyní předložených lékařských posudků diagnózy (anamnéza týrané ženy, anxiousní syndrom, apatie a insomnie), nevyvodila z nich však žádné konkrétní důsledky. Závěr, podle něhož se zdravotní stav žalobkyně od roku 2010, kdy je v péči sociální pracovnice, zhoršuje, pak posuzující lékařka ničím nepodložila. Tvrzení, že u žalobkyně nejde o těžké funkční postižení, je v citovaném posudku odůvodněno jen tím, že u ní nebyla nutná ústavní péče; přitom žalobkyně může v domácím prostředí setrvat jen díky celodenní péči svého syna, což však nemá s její diagnózou nic společného. Stejně nepodložený je dle žalobkyně i posudek o invaliditě vyhotovený MUDr. J. Č. ze dne 25. 9. 2012, který byl podkladem pro rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2012. Žalobkyně naopak poukázala na lékařské zprávy svých ošetřujících lékařů psycholožka Mgr. L. M. ve zprávě ze dne 31. 7. 2012 konstatuje, že žalobkyně má závažně narušenou osobnost, anamnézu týrané ženy, trpí anxiosně depresivním syndromem, má prakticky nulovou frustrační toleranci, exhausce; její sociální a pracovní zařaditelnost je z psychologického hlediska prognosticky nepříznivá. Zpráva psychiatra MUDr. Z. H. ze dne 18. 4. 2013 pak obsahuje závěr, že žalobkyně je totálně pracovně insuficientní, když nezvládá ani práci v chráněném prostředí na čtyřhodinový pracovní úvazek (pracovní poměr jí zde byl ukončen kvůli nezvládání kladených nároků k 31. 3. 2013). Psychiatricka MUDr. E. L. ve zprávě ze dne 6. 5. 2013 uvádí, že žalobkyně není schopna pracovat ani za zvlášť ulehčených podmínek, její onemocnění přešlo do chronicity, přičemž zlepšení nelze očekávat. Vážnost jejího zdravotního stavu se projevila i v souvislosti s řízením před Českou správou sociálního zabezpečení, protože po vyšetření posuzující lékařkou v důsledku jejího chování, jež v ní vzbudilo vzpomínky na traumatické zážitky domácího násilí, zkolabovala a musela být převezena na psychiatrickou kliniku Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Z těchto skutečností je zřejmé, že míra poklesu jejích pracovních schopností je velmi výrazná, žalobkyně je takřka nezaměstnatelná.

pokračování

Protože se závěr posudku posudkové lékařky vylučuje s posudky ošetřujících lékařů, aniž by byl opřen o relevantní skutečnosti, navrhla žalobkyně zrušení napadeného rozhodnutí žalované pro jeho nepřezkoumatelnost.

[5] Městský soud v Praze žalobu rozsudkem ze dne 26. 9. 2013, č. j. 4 Ad 27/2013 – 37, („napadený rozsudek“), zamítl a dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Městský soud vyšel v napadeném rozsudku především z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále též „PK MPSV“) v Praze ze dne 13. 8. 2013. PK MPSV konstatovala, že se u žalobkyně jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou je porucha osobnosti s anxiózně depresivním syndromem u psychastenické osobnosti s pithiatickými rysy s nízkou frustrační tolerancí. PK MPSV se neztotožnila se závěry obsaženými ve zprávách ošetřujících lékařů žalobkyně, podle nichž je totálně pracovní insuficientní, a to i za zvlášť ulehčených pracovních podmínek; podle zjištění PK MPSV jsou totiž projevy přítomné u žalobkyně přičitatelné tzv. bludnému kruhu deprese, což je vratný proces. Proto PK MPSV hodnotila procentní míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně podle přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., podle kapitoly V položky 7b) jako středně těžké funkční postižení s poklesem ve výši 45 %. Vzhledem k rozvoji dalších poruch zdravotního stavu byla tato hodnota zvýšena dle § 3 odst. 1 citované vyhlášky na celkových 55 %. Městský soud hodnotil provedený posudek podaný PK MPSV jako celistvý, úplný a přesvědčivý; přihlédl přitom i ke skutečnosti, že zdravotní stav žalobkyně jím byl hodnocen stejně jako v předcházejícím správním řízení, a proto se s podaným posudkem ztotožnil.

[6] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost, kterou opřela o důvody dle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), tedy o tvrzenou vadu řízení před správním orgánem a nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Tyto vady spatřuje stěžovatelka ve skutečnosti, že ani ve správním, ani v soudním řízení nebylo vycházeno z dostatečných skutkových zjištění. PK MPSV si vyžádala zdravotnickou dokumentaci pouze od její praktické lékařky a nikoli ošetřujících psychiatrů, ačkoli u ní jde zejména o potíže psychického rázu. K závěru o tom, že se stěžovatelka nachází v tzv. bludném kruhu deprese, jenž je reversibilní a nezpůsobuje tak její totální pracovní insuficienci, pak PK MPSV dospěla po dvacetiminutovém pohovoru, ačkoliv všichni ošetřující lékaři stěžovatelky se shodli, že není schopna vykonávat ani práci v chráněné dílně. Posudkové zhodnocení PK MPSV tedy nebylo vypracováno na základě celkového a řádného zjištění zdravotního a především psychického stavu stěžovatelky. Tyto skutečnosti stěžovatelka dokládá i zprávou o zdravotním stavu vypracovanou MUDr. E. L. ze dne 12. 11. 2013 a zprávou o pracovní a sociální rehabilitaci vypracovanou Bc. J. S., sociální pracovnící občanského sdružení Fokus Praha, v jehož chráněné dílně stěžovatelka pracovala.

[7] Žalovaná uvedla, že souhlasí s napadeným rozsudkem městského soudu, a proto od dalšího vyjádření ve věci upouští.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelku v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastupuje advokát. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku městského soudu. Podle názoru stěžovatelky vyplývá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku ze skutečnosti, že PK MPSV si nevyžádala dokumentaci ošetřujících psychiatrů stěžovatelky, ačkoli právě z ní by byly patrné obtíže plynoucí z rozhodující příčiny jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. PK MPSV dle stěžovatelky nesprávně posoudila její zdravotní stav a dospěla tak k chybnému stanovení stupně invalidity.

[11] V této souvislosti lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle níž *„neúplné a nepřesvědčivé posouzení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí, je třeba považovat za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky k uvedenému dni a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek plné invalidity ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění jako základního předpokladu pro posouzení dalšího trvání nároku na dávku důchodového pojištění, jíž se stěžovatelka domáhá. Jde tedy o jinou vadu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, publikovaný pod č. 511/2005 Sb. NSS; všechna citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[12] Posouzení zdravotního stavu a souvisejícího zbytkového pracovního potenciálu je věcí odborně medicínskou, k níž nemá soud potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003 - 82, publikovaný pod č. 526/2005 Sb. NSS). V posudku takové odborné lékařské komise se přitom hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a zachované pracovní schopnosti pojištěnce, nýbrž se v něm zaujímají i posudkové závěry o invaliditě a jejím vzniku. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, a proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost. Posudek, který se zpracovává v řízení o žalobě proti rozhodnutí o invalidním důchodu, lze však považovat za úplný a přesvědčivý jen v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným žalobkyní a tyto své posudkové závěry jednoznačně a konkrétně

pokračování

zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku způsobující jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 – 48, ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 – 61, publikovaný pod č. 511/2005 Sb. NSS, nebo ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004 – 58).

[13] Z posudku zpracovaného během řízení před městským soudem je evidentní, že PK MPSV vycházela nejen z vyšetření provedeného při jednání posudkové komise MUDr. D. D., ale i z úplné zdravotnické dokumentace stěžovatelky vyžádané od její praktické lékařky MUDr. M. Z. a dále z celé řady dostupných lékařských zpráv, z nichž většina (10) pochází od psychiatrů či psychologů. Tyto lékařské zprávy přitom popisují průběh stěžovatelčiných psychiatrických onemocnění od roku 2009 až do března 2013 a lze tedy konstatovat, že jde o zprávy aktuální. Jejich nálezy se co do popisovaných obtíží a jejich diagnostických hodnocení v podstatě shodují. Zohledněna byla vzata i informace o pracovních možnostech stěžovatelky zpracovaná dne 9. 1. 2013 Mgr. A. R., vedoucí chráněné dílny občanského sdružení Fokus, kde byla stěžovatelka až do 31. 3. 2013 zaměstnána. Již v této informaci je konstatováno, že se stěžovatelčin pracovní poměr skončí v březnu 2013 kvůli její časté absenci na pracovišti a její aktuální neschopnosti dostát nárokům na ni v tomto zaměstnání kladeným.

[14] V citovaném posudkovém zhodnocení se PK MPSV nejprve vyšla ze zpráv o zdravotním stavu stěžovatelky, když konstatovala, že stěžovatelka „byla depresivní, udávala únavu a reagovala neurastenicky na jakoukoliv zátěž, kterou vyhodnotila jako stress, který je mimo její zvládnutí. Přitom objektivní psychiatrický nálezy bylo možné hodnotit jako relativně uspokojivé.“ PK MPSV se rovněž vypořádala s názorem psychiatra MUDr. H., podle něhož je stěžovatelka totálně pracovníně insuficientní. K tomu PK MPSV uvedla, že „přítomné projevy měly charakter ‘vicious cycle of depression’ (bludný kruh deprese), což je podle současných psychiatrických a psychoterapeutických postupů reversibilní proces, takže nemohlo jít o totální pracovní insuficienci (...).“ K hodnocení poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky pak PK MPSV uvedla: „Procentní míra poklesu pracovní schopnosti byla hodnocena dle přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., v platném znění, kapitola V, položka 7b) a činila 45 % - středně těžké funkční postižení. Vzhledem k rozvoji dalších poruch zdravotního stavu zvyšuje PK MPSV podle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 359/2009 Sb., v platném znění, tuto hodnotu o 10 % na celkových 55 %. Komise nehodnotila podle položky 7a), protože dlouhodobý charakter potíží s přechodem do chronicity tomuto hodnocení neodpovídá. Komise jednoznačně nehodnotila podle položky 7c), kde je vyjádřeno jednoznačně těžké postižení s funkčně významnou poruchou osobnosti provázenou jiným závažným duševním postižením. Právě o toto postižení se u posuzované nejedná (viz výše konstatovaná disproporce mezi objektivními psychiatrickými nálezy a subjektivními obtížemi posuzované). Rovněž tak se nejedná o stav, který se blíží jiným závažným duševním poruchám, ani se nejedná o stav, který si vyžádal hospitalizaci delší než jeden rok.“ PK MPSV dále konstatovala, že „při hodnocení funkčních schopností je nutné se opírat o objektivní vyšetření a nikoliv pouze na základě subjektivních stesků posuzované, i když právě tyto stesky mohou verbalizovat úroveň schopností posuzované.“

[15] Z daného posudku také vyplývá, že se Komise obsáhle zabývala zdravotním stavem stěžovatelky, přičemž vyšla z dostupné zdravotní dokumentace i četných lékařských zpráv týkajících se psychiatrických onemocnění, jimiž stěžovatelka trpí. Komise rovněž

zohlednila i všechny stěžovatelkou uváděné subjektivní potíže, tak jak je popsala v žalobě a během posudkového jednání. Komise dále přesvědčivě popsala své zjištění týkající se rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatelky a jeho klasifikace dle přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti, přičemž zdůvodnila, proč nebylo možné klasifikovat tuto příčinu ani dle položky 7a), ani dle položky 7c) kapitoly V. přílohy citované vyhlášky.

[16] Pokud městský soud vyšel z hodnocení poklesu pracovní schopnosti stěžovatelky, který vyplývá z posudku PK MPSV v Praze ze dne 13. 8. 2013, nelze mu v tomto směru tedy nic vytknout. PK MPSV jednala v zákonem předepsaném složení a její posudek je srozumitelný a dostatečně odůvodněný a splňuje všechny náležitosti, které na posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti kladou právní předpisy (§ 39 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vyhláška č. 359/2009 Sb.) a judikatura správních soudů.

[17] Nejvyšší správní soud nepovažoval za potřebné provést důkaz stěžovatelkou navrženými listinami, tedy zprávou o pracovní a sociální rehabilitaci stěžovatelky Bc. J. S., sociální pracovníci občanského sdružení Fokus Praha, ani zprávou o zdravotním stavu sepsanou dne 12. 11. 2013 MUDr. E. L., neboť tyto listiny neobsahují žádné nové okolnosti, než ke kterým bylo již opakovaně přihlédnuto, a to i v rámci posudku PK MPSV. Pokud má stěžovatelka za to, že tyto dokumenty obsahují informace prokazující další zhoršení jejího zdravotního stavu, je třeba konstatovat, že dle § 75 odst. 1 s. ř. s. je předmětem řízení posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí žalované podle skutkového a právního stavu, jaký zde byl v době jeho vydání, nikoli posuzování aktuálního zdravotního stavu stěžovatelky; takové okolnosti lze však zohlednit v případné nové žádosti o změnu výše invalidního důchodu.

[18] Z uvedeného zhodnocení plyne, že námitka stěžovatelky týkající se nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu není důvodná. Vzhledem pak k tomu, že i druhá stěžovatelčina námitka – vadou řízení před správním orgánem – spočívá v tvrzené nedostatečnosti skutkových zjištění, tj. posouzení zdravotního stavu stěžovatelky, je z tohoto závěru patrné, že ani tato námitka nemůže být důvodná. PK MPSV totiž ve svých závěrech potvrdila zjištění, jež tvořila základ rozhodování žalované v předcházejícím správním řízení.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Vzhledem k tomu, že námitky uplatněné stěžovatelkou v kasační stížnosti se ukázaly být nedůvodné a napadený rozsudek městského soudu netrpí ani vadami, k nimž by bylo nutno přihlédnout z úřední povinnosti, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[20] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud dle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch a procesně úspěšné žalované žádné uplatnitelné náklady nevznikly.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2013

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu